

Uitwerking advies Talenplan

Uitgangspunten

De FSR kan zich vinden in het grondidee dat talenopleidingen de kans moeten krijgen zich opnieuw te positioneren en in het versterken van de samenwerkingen tussen talenopleidingen onderling en met andere opleidingen. Echter, een dergelijke vernieuwingsoperatie kan nooit gepaard gaan met een bezuiniging, willen deze opleidingen daadwerkelijk de kans krijgen hun levensvatbaarheid te bewijzen. Voorts is de FSR van mening dat er niet van opleidingen gevraagd kan worden zich te committeren aan een plan waarvan de financiële kaders nog niet duidelijk zijn. Ook maakt de FSR zich zorgen of dit plan werkelijk een behoud van expertise garandeert. Hiervoor is volgens de FSR een aantal aanvullende waarborgen vereist, die in het hier volgende advies uiteengezet zullen worden. Deze voorwaarden zijn wat betreft de FSR noodzakelijk om de ontwikkeling van de plannen voor de opleidingen die in 2016-2017 al willen beginnen succesvol te laten verlopen.

De eerste en voornaamste opmerking vooraf is dat iedere talenopleiding uniek is en historisch haar eigen zwaartepunten en sterktes kent. Indien er de komende jaren overgegaan zal worden tot verdere invoering van dit plan moet hier te allen tijde rekening gehouden mee worden. Sommige opleidingen werken samen met instituten (bijvoorbeeld Duitse en Spaanse T&C), andere bevatten meerdere talen (te weten Slavische & Scandinavische T&C). Sommige opleidingen hebben reeds een brede regio-expertise in huis, andere kennen een diepgaande expertise op het gebied van klassiek filologische onderwerpen. Sommige talen staan verder van het Nederlands af en vereisen hierdoor meer aandacht voor taalverwerving. Een inhoudelijk plan dat voor alle talenopleidingen mogelijkheden biedt, dient voor te komen uit een analyse van en waardering voor de specifieke kenmerken van deze opleidingen. Een beweging andersom, waarbij er eerst een plan komt en opleidingen hierin gepast moeten worden, is niet wenselijk. Dit principe zal als een rode draad door al onze aanbevelingen lopen.

Ten tweede is de FSR van mening dat een ontwikkeling naar interdisciplinariteit in potentie een positieve ontwikkeling is. Interdisciplinariteit bestaat echter enkel bij gratie van disciplines. Het behoud van bestaande expertise dient centraal te staan. De faculteit moet daarom taal- en cultuurexperts van alle specifieke talen in haar personeelsbestand houden en dergelijke experts blijven opleiden. Interdisciplinaire expertise komt hieruit voort en is een aanvulling hierop, geen vervanging hiervan. Het bewijs dat klassieke filologische

programma's niet aan potentie en populariteit hebben verloren vormt de opleiding Engelse Taal & Cultuur, die met een klassiek profiel veel studenten blijft trekken.

Ten derde moet samenwerking plaatsvinden op basis van solidariteit. Het kan niet het geval zijn dat concurrentie met andere programma's en opleidingen een leidraad wordt voor de manier waarop programma's in de faculteit ingevuld worden. Het kan ook niet zo zijn dat de lasten van het begrotingstekort dat de faculteit opgebouwd heeft onevenredig bij kleinschalige, kwetsbare opleidingen komt te liggen. Grootschalige opleidingen moeten in dezen solidair zijn met kleinere, ook omdat kleine expertisegebieden essentieel zijn voor het brede perspectief dat interdisciplinaire programma's aan pogen te bieden. Het faculteitsbestuur moet actie ondernemen om dit ook te waarborgen. Dit principe wordt in dit advies op verschillende punten geconcretiseerd.

Ten slotte constateert de FSR dat het leidende principe in de plannen van *FGW in transitie* de vraag van studenten lijkt te zijn. De FSR biedt nu geen concrete alternatieven, maar wil wel op de tekortkomingen hiervan wijzen. Enerzijds beseft de FSR dat het van belang is om programma's aan te bieden waar studenten voor kiezen om vakgebieden levend te houden en kennis door te blijven geven. Ook begrijpt de FSR dat het een en ander niet in het keuzebereik van het faculteitsbestuur ligt, maar wordt ingegeven door de manier waarop financiën gedistribueerd worden, zowel landelijk als binnen de UvA. Wetenschap kent echter ook een intrinsieke waarde en de universiteit heeft de taak deze te beschermen, juist wanneer bepaalde vakgebieden in het brede maatschappelijke veld minder aandacht krijgen. De wensen van studenten blijken nogal onderhevig aan mode. Recente gebeurtenissen in Syrië en Oekraïne tonen aan dat men vooraf nooit goed kan voorspellen, welke expertise later nodig blijkt. Bovendien is het onderwijsaanbod ook altijd gekoppeld aan de aanwezige onderzoeksgebieden. Wensen van studenten kunnen dus een factor zijn in het bepalen van het onderwijsaanbod, maar mogen nooit de enige factor worden. De FSR hoopt dat het faculteitsbestuur zich uit zal spreken over de wetenschappelijke velden dat het van belang acht en welke het graag in het profiel van onze faculteit zou willen zien, ongeacht populariteit onder studenten.

Vanuit bovenstaande grondprincipes heeft de FSR het plan benaderd. In onderstaande inhoudelijke behandeling van het plan zullen eerst enkele waarborgen gesteld worden die voor een succesvolle uitvoering noodzakelijk zijn. Ook zal de FSR wijzen op enkele aanvullende maatregelen die aangewend kunnen worden om de levensvatbaarheid van talenopleidingen in de toekomstig te blijven garanderen. Hierna zal er in concreto ingegaan worden op mogelijke tekortkomingen van het plan. Tenslotte zal de FSR zijn mening geven over het tijdspad en proces.

Structurele waarborgen

Het plan zoals het er nu ligt, berust op het principe van samenwerkingen tussen verschillende opleidingen, waarbij uiteindelijk gepoogd wordt om vakken samen aan te bieden met een bepaald minimumaantal deelnemers. Bij een goede uitvoering kan dit opleidingen versterken. Wel bestaat het risico dat bepaalde vakgebieden structureel minder aandacht krijgen – ofwel omdat er te weinig studenten voor kiezen, ofwel omdat deze gebieden lastiger te combineren zijn. Als er bij de opleiding Taalwetenschap

bijvoorbeeld geen personeel is dat Arabisch spreekt, wordt het wel erg lastig om gezamenlijk vakken te ontwikkelen. Om de ongewenste effecten hiervan tegen te gaan zou de FSR graag een aantal waarborgen zien:

- Wanneer gesproken wordt over een voldoende aantal deelnemers, moet de mogelijkheid bestaan om kleinere vakken met grotere te compenseren. Dit principe geldt zowel binnen opleidingen als tussen opleidingen van MVTC onderling. Met andere woorden: er geldt geen minimumaantal voor elk vak afzonderlijk, maar een gemiddelde voor alle vakken samen.
- Om expertise in de staf te behouden en om verschillende vakken inhoudelijk op elkaar aan te laten sluiten, moeten de algemene vakken in het eerste jaar uitsluitend gegeven worden door docenten van de talenopleidingen. Als het mogelijk is moeten zij ook een bijdrage leveren aan het algemeen vormende vak voor het tweede jaar.
- Van opleidingen waarmee de talenopleidingen samen gaan werken, moeten ook handreikingen gevraagd worden om de samenwerking te stroomlijnen. Een voorstel is bijvoorbeeld dat studenten Europese Studies die een taalvaardigheidsprogramma van een bepaalde taal hebben doorlopen, ook een geschiedenis-, literatuur- of ander vak van deze opleidingen volgen. Ook zou de taalvaardigheid van Europese Studies weer gelijk moeten lopen met die van de talen. Het faculteitsbestuur moet zich hiervoor inzetten en dit moet in principe gelijktijdig gebeuren met de verandering van de talenopleidingen. Een ander voorstel voor verbeterde samenwerking is dat de majoren die talenopleidingen ontwikkelen, ook voor andere opleidingen geldige majoren zijn.
- Om de zinnigheid en coherentie van de programma's en vakken te waarborgen moeten OC's altijd geraadpleegd worden, wanneer twee opleidingen besluiten een vak gezamenlijk aan te bieden.
- Ieder programma dat nu een eigen CROHO-label heeft, moet dit label behouden om te kunnen garanderen dat alle talige expertise behouden blijft.

Andere manieren van bescherming

De FSR is van mening dat het radicaal omgooien van programma's, gecombineerd met een bezuinigingsdoelstelling niet per se de beste oplossing is wanneer blijkt dat bepaalde opleidingen niet populair zijn. Andere middelen kunnen en moeten aangewend worden om te zorgen dat studenten de excellente opleidingen die de faculteit heeft, kunnen vinden.

- Naar aanleiding van de Talendag afgelopen jaar bleek dat veel talendocenten ervaren dat hun opleidingen niet goed uit de verf komen op de grotere bachelordagen. Het grootste probleem lijkt niet gebrek aan interesse te zijn, maar eerder het feit dat leerlingen niet weten dat opleidingen überhaupt bestaan. We zouden graag zien dat de afdeling Communicatie een geïntegreerde aanpak ontwikkelt om deze opleidingen beter onder de aandacht te brengen.
- Ook UvA-intern valt er veel te winnen. Zowel binnen als buiten onze faculteit zijn er veel studenten die baat kunnen hebben bij talige kennis. Er moet beter aan hen duidelijk gemaakt worden wat de waarde hiervan is en dat dit op de UvA mogelijk is. Deze mensen zouden naar de FGW moeten komen. Het faculteitsbestuur zou dus moeten bepleiten dat bijvoorbeeld ook studenten van het AUC bij ons taalvaardigheidsonderwijs af moeten nemen.

Knelpunten plan

De FSR heeft de voornaamste knelpunten van het plan geïndexeerd door een rondgang te maken langs verschillende opleidingen. Hij heeft hierbij zowel de OC's als zoveel mogelijke individuele studenten en stafleden benaderd en om advies gevraagd. De rode draad in de reacties lijkt te zijn dat iedere opleiding andere knelpunten kent en dat er dus geen

standaardmodel is waar alle opleidingen inpassen. Maatwerk is dus nodig. In ieder geval zou de FSR graag toereikende oplossingen zien op de hieronder geschetste problemen.

- Verschillende opleidingen (niet-Germaanse en -Romaanse talen) hebben ons laten weten dat 36 of zelfs 24 ECTS niet voldoende is om een zinvol niveau van taalvaardigheid te bereiken. Dit zou betekenen dat er alleen passieve vaardigheden aangeleerd kunnen worden, of dat varianten van een taal wegvallen, waar deze erg verschillen (alleen schrijftaal, geen spreektaal). In principe moet iedere opleiding die dit nodig acht in staat worden gesteld om het door hen gevraagd aantal punten taalvaardigheid aan te bieden. De extra ECTS taalverwerving in de post-propedeutische fase mogen niet ten koste gaan van de “opleidingseigen vakken”, maar van de “thematische vakken”. Immers, ook voor mensen die zich breed op een regio willen oriënteren is voldoende taalvaardigheid nodig.
- Voor sommige opleidingen geldt dat ze meerdere talen bevatten. (Dit geldt voor Slavische T&C, Scandinavische T&C en de nieuwe bachelor Midden-Oosten Studies.) Om een zinvol programma aan te kunnen blijven bieden dat duidelijk gericht is op expertise van een bepaalde taal, moeten deze voldoende eigen ruimte behouden. “Opleidingseigen vakken” moeten dus *taaleigen* vakken zijn.
- De FSR is van mening dat het verplichte buitenlandverblijf onverantwoord is. Het is niet duidelijk hoe het faculteitsbestuur dit logistiek en financieel voor zich ziet. Verschillende opleidingen hebben erop gewezen dat dit voor hen lastig te realiseren is. Niet voor alle landen bestaan beurzen en niet alle studenten zullen na anderhalf jaar op het niveau zijn waarop ze vakken in de doeltaal kunnen volgen. Studenten die voor een buitenlandverblijf kiezen, doen dit nu al in hun vrije ruimte. De FSR ziet niet in waarom dat in het nieuwe plan niet meer mogelijk is. In ieder geval kan het niet de bedoeling zijn om kennis die een essentieel onderdeel is van een bacheloropleiding “uit te besteden” aan een buitenlandse universiteit. Ook scheidt het feit dat het buitenlandverblijf voor de T&C-major wél, maar voor de regiomajor niet verplicht is, een stimulans voor opleidingen om voor de tweede te kiezen. De keuze voor buitenlandverblijf zou voor elke opleiding vrij moeten zijn, ongeacht welke major zij kiezen.
- De FSR is van mening dat de verhouding tussen het aantal opleidingseigen vakken en het aantal algemene vakken in dit model zoek is. Buiten de taalverwerving blijven er maar 30 ECTS aan vakken over die specifiek voor een opleiding zijn. Op deze manier lijkt het meer op een minor dan op een zelfstandige opleiding. Het is de FSR onduidelijk welke eindtermen een dergelijke opleiding heeft en op welke manier studenten geworven kunnen worden voor een dergelijke opleiding. De verhouding tussen opleidingseigen vakken en thematische vakken moet veranderen ten voordeel van de eerste om zinnige programma's op te leveren. Als het gebrek aan dergelijke vakken opgevangen zou moeten worden door aan themavakken gebonden opleidingseigen tutorials, zou de FSR graag een concreet plan hiervoor zien. Hoeveel ECTS zouden deze tutorials zijn en in welke onderdelen van de opleidingen vinden ze plaats?
- Momenteel staan de opleidingseigen vakken in het eerste jaar gepland in het vierweeksblok van het 8-8-4 rooster. In deze korte blokken is het onmogelijk om vakinhoudelijke diepgang en reflectie te bereiken. Juist bij deze opleidingseigen vakken is dit het meest gewenst. Het is de FSR bekend dat de discussie over 8-8-4 nu weer geopend is. Echter, zolang dit rooster er nog is kunnen opleidingseigen vakken niet in het derde blok gepland worden.

Proces, tijdsplan en uitwerking

In het plan wordt gesproken over “brede steun”. Er wordt dan verwezen naar een bijeenkomst op 9 juli waarop een eerdere versie van dit plan gepresenteerd werd. Op deze bijeenkomst waren opleidingsdirecteuren en een enkele hoogleraar aanwezig. Aangezien sommige opleidingsdirecteuren meerdere opleidingen onder zich hebben en sommige

opleidingen meerdere talen bevatten, zou “brede steun” naar mening van de FSR in ieder geval breder moeten zijn dan dat. OC’s moeten in een vroeg stadium betrokken worden, evenals geïnteresseerde docenten en studenten van alle deelnemende talen. De FSR vindt dat dit onder andere bij de ontwikkeling van de plannen voor de werkgroep van afgelopen studiejaar hiertoe een goede aanzet was. Helaas werd deze werkgroep op een gegeven moment afgebroken en zijn adviezen uit deze groep maar gedeeltelijk overgenomen.

Belangrijker echter wanneer het gaat om steun is het verschil dat bestaat tussen het plan van 9 juli, waar de meeste opleidingen zich – bij monde van de diverse opleidingsdirecteuren – in konden vinden, en het plan van 28 augustus. Op 10 juni was er nog sprake van een bezuinigingsdoelstelling van 18%.¹ In de huidige plannen lijkt dit opgelopen te zijn tot 24%.² Deze grotere bezuinigingsdoelstelling uit zich in nog meer gezamenlijke vakken en minder opleidingseigen vakken. De FSR vindt het daarom stuitend dat het faculteitsbestuur aan heeft gegeven dat het plan geen bezuinigingsmaatregel is. Het is overduidelijk dat het plan grote financiële, personele en inhoudelijke consequenties voor de betrokken opleidingen heeft.

Het faculteitsbestuur heeft aangegeven de inzet te hebben om talenopleidingen beter te positioneren door regioprofielen op te bouwen en gelijktijdig bestaande expertise te behouden. De FSR deelt deze doelstelling, maar heeft er geen vertrouwen in dat dit het plan in zijn huidige vorm een dergelijke ambitie waar kan maken. De financiële bijdrage van het CvB om talenopleidingen nog twee jaar in hun huidige vorm te laten bestaan zou in combinatie met de extra aan te wenden fondsen voldoende moeten zijn om nieuwe modules te ontwikkelen en oude programma’s af te bouwen. Een vermindering in urenprogrammering van 24% strookt volgens de FSR dus niet met de door het faculteitsbestuur gestelde doelstelling.

Door de onduidelijkheid over het financiële kader, het aantal tracks dat meertalige opleidingen zullen krijgen en het vooralsnog ontbreken van plannen van Taalwetenschap, acht de FSR dat opleidingen nu nog onvoldoende geïnformeerd zijn. Hij is van mening dat er niet aan opleidingen gevraagd kan worden zich te committeren aan een plan dat nog zo onduidelijk is en mogelijk ingrijpende gevolgen heeft voor de inhoud, eindtermen en het personeelsbestand. De FSR zou graag zien dat het faculteitsbestuur oplossingen aandraagt voor de hierboven geschetste problemen, voordat er verdere stappen ondernomen kunnen worden.

¹ *Voorstel programmaschema voor de talenstudies*, 10 juni 2015. Een document met een voorlopig voorstel vanuit de afdeling MVTC op basis van gesprekken die Irene Zwiép en Arjen Versloot gevoerd hebben met de verschillende opleidingen.

² *Talen nieuwe stijl: een zienswijze voor de toekomst*. Een nieuwere versie van het plan, getekend op 16 juli en op 15 augustus verzonden naar de afdelingen.